

ANKARA SANAYİ ODASI

İSRAİL DEVLETİ

ÜLKE NOTU

Araştırma ve Yönlendirme Müdürlüğü

05.05.2016

İÇİNDEKİLER

1- Ülke Künyesi

2- İsrail Devleti'nin Dış Ticareti

3- Türkiye ile İsrail Devleti Arasındaki Ticari İlişkiler

4- Ekler (Tablolar)

- 1- İsrail Devleti'nin Dış Ticaret Göstergeleri**
- 2- İsrail Devleti'nin İhracatında Önemli Ürünler**
- 3- İsrail Devleti'nin İthalatında Önemli Ürünler**
- 4- İsrail Devleti'nin Ülkeler Bazında İhracatı**
- 5- İsrail Devleti'nin Ülkeler Bazında İthalatı**
- 6- İsrail Devleti'nin Ekonomik Yapısı**
- 7- Türkiye'nin İsrail Devleti'ne İhracatında Başlıca Ürünler**
- 8- Türkiye'nin İsrail Devleti'nden İthalatında Başlıca Ürünler**

1- Ülke Künyesi

Başkent	Tel Aviv
Resmî dil(ler)	İbranice ve Arapça
Bağımsızlık Tarihi	14 Mayıs 1948
Yüzölçümü	20.325 km ²
Nüfus	8.371.000 (IMF, 2015)
Gayri Safi Yurt İçi Hasıla - GSYİH (Milyon \$)	306.873 (IMF, 2015)
Kişi Başına Düşen GSYİH (\$)	33.495 (IMF, 2015)
Büyüme Oranı (%)	3.5% (IMF, 2015)
Para birimi	Yeni İsrail şekeli
Coğrafi Konum	İsrail, Asya ile Afrika kıtalarının birleştiği bir noktada bulunmakta olup; batısında Akdeniz, kuzeyinde Lübnan ve Suriye, doğusunda Ürdün, güneyinde Mısır ve Kızıl Deniz ile çevrilidir. İsrail'in en yüksek noktası Golan Tepeleri'ndeki Hermon Dağı (2.656 m) ile Negev'deki Rosh Ramon Dağı (1.035 m); en alçak noktası ise deniz seviyesinin 400 metre altında bulunan Ölü Deniz'dir. İsrail'de refah düzeyi en gelişmiş yerleşim yerleri Tel Aviv ve çevresi ile Haifa Limanı'na kadar uzanan kıyılardır. Tel Aviv'in metropol alanı daha geniş olmasına rağmen; Kudüs, ülkenin en büyük şehridir. Geçmişte Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinden gelen göçmen Yahudiler, ülkenin güneyinde yer alan ve yeni gelişen Dimona ve Sederot kentleri ile Negev ve kuzeydeki Kiryat Shimonah bölgelerine yerleştirilmiştir. Bu bölgelerde ulaşım altyapısı daha zayıf olmakla birlikte, işsizlik ve yoksulluk en önemli sorunlardır.
Siyasi ve İdari Yapı	Bölgede İngiliz yönetiminin sona erdiği 14 Mayıs 1948 tarihinde David Ben-Gurion'un, Başkanı olduğu "Jewish Agency"nin işlevlerini üstlenmesiyle İsrail Devleti ilan edilmiş; bir gün sonra ise Mısır, Ürdün, Suriye, Lübnan ve Irak bu kararı tanımayarak bölgeye askeri hareket başlatmışlardır. 15 ay süren savaş, Birleşmiş Milletler'in arabuluculuğu ile yapılan görüşmeler sonucunda imzalanan ateşkes anlaşmalarıyla sona ermiştir. Ateşkes anlaşmaları ile İsrail, BM'nin taksim planıyla kendisine bırakılan araziye genişletirken; Gazze Mısır'ın, Batı Şeria ve Doğu Kudüs ise Ürdün'ün yönetiminde kalmıştır. İsrail, 11 Mayıs 1949 tarihinde Birleşmiş Milletler'in 59. üyesi olmuştur. İsrail Devleti kuvvetler ayrılığına dayanan parlamenter bir demokrasi ile yönetilmektedir. Ülkenin tek metin halinde düzenlenmiş bir anayasası bulunmamakla birlikte; anayasa çeşitli konularda yapılmış anayasal düzenleme niteliğindeki temel yasalardan oluşan bir manzumeden ibarettir.
Nüfus ve İşgücü Yapısı	Yahudi nüfusunun yarısından fazlası İsrail doğumlu olup, geri kalan kısmı 70 farklı ülkeden göç etmiştir. İsrail'in sosyo-ekonomik yapısı ve nüfus artış hızı yıllar itibarıyla %1,9 olarak gerçekleşmektedir. İsrail nüfusu göreceli olarak gençlerden oluşmakta olup; nüfusun %27,9'u 14 yaşın altındadır. Nüfusun %61,3'ü 15-64 yaşları arasında olup %10,8'i 65 yaşın üstündedir. İsrail nüfusunun dörtte üçü Yahudi, %16'sı Müslüman, %2'si Hristiyan ve %1,7'si Dürzilerden oluşmaktadır. İsrail'de yaşayan Yahudiler, dünyadaki toplam Yahudi nüfusunun yalnızca %40'ına tekabül etmektedir. Bu nedenle İsrail göç almaktadır. İsrail İstatistik Ofisi tarafından yapılan nüfus tahminlerine göre; nüfusun 2020 yılında 8,9 milyon olması beklenmektedir. Yahudi topluluğu kendi içinde üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; çoğu Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinden gelen Askhenazi Yahudileri, 15. yy. sonunda İspanya ve Portekiz'den Avrupa ülkelerine kaçarak İsrail Devleti'nin kurulmasıyla İsrail'e göç eden ve içlerinde Türkiye'den göçen Yahudilerin de yer aldığı Sephardi Yahudileri ve Kuzey Afrika ve Orta Doğu Müslüman ülkelerinde

	yaşayan Doğu Yahudileridir. Askhenazi Yahudileri yönetici sınıfını ve nitelikli işçileri oluşturmakta; Sephardi Yahudileri ise daha düşük gelirli, mavi yakalı işçi sınıfını temsil etmektedir. Ülkede birçok özel şirket bulunmasına rağmen, üretim ve istihdam açısından kamu teşekkülleri önemli bir paya sahiptir. İsrail'in toplam işgücü, yaklaşık 3 milyon kişidir. İsrail'de 20–65 yaş arası çalışan işgücü, işsizlik sigortası kapsamındadır.
Doğal Kaynaklar ve Çevre	İsrail doğal kaynaklar bakımından zengin bir ülke olmayıp; su ve enerji kaynakları kısıtlıdır. Negev'den çıkarılan fosfat ile Ölü Deniz'den çıkarılan potaş, kalya taşı, brom ve magnezyum, ülkenin önemli madenlerini oluşturmaktadır. Ashkelon kıyılarında son yıllarda keşfedilen doğal gaz rezervleri ile birlikte toplam doğal gaz rezervlerinin 15 yıl yeteceği tahmin edilmektedir. İsrail, enerji üretiminde kömürle çalışan santraller kurmak ve güneş enerjisinden yararlanmak suretiyle petrole olan bağımlılığını büyük ölçüde azaltmıştır. Diğer bölge ülkelerinden daha az miktarda ve daha yüksek maliyetlerle çıkarılan petrol de işletilmektedir. Kısacası, İsrail ekonomisi sınırlı kaynakların etkin kullanımına ve alt yapının iyileştirilmesine dayalıdır. Ülkede çevre sorunlarına ilginin artması ve halkın bilinçlenmesi ile birlikte geri dönüşümlü ürünlerin kullanım oranının 2010 yılında bu oranın %50'ye yükselmesi beklenmektedir. Temiz su kaynaklarına ulaşımın kısıtlı olduğu Orta Doğu'da yer alan İsrail'in başlıca su kaynağı; İsrail, Suriye ve Lübnan sınırlarındaki dağlık alanlardan doğan Kinneret Gölü, Ürdün Nehri, Galile (Kinneret) Gölü ve çevresindeki küçük ırmak sistemleri ile yeraltı sularıdır. Düzensiz yağışlar, sanayi üretimi ve hızlı nüfus artışı nedeniyle artan su tüketimi, İsrail'in su kaynaklarının tehlikeli biçimde azalmasına yol açmış; yetkililer suyun dağıtımı, etkin kullanımı ve fiyatlandırılması konusunda önlem almaya zorunlu kalmıştır. Deniz suyunun tuzunun arıtılması için Ashkelon'da ve Ashdod'da 2 adet tesis işleme açılmıştır.
Ekonomik Yapı	İsrail ekonomisi, iç pazarın küçüklüğü nedeniyle ihracata dayalı bir büyüme sergilemektedir. 1990'lı yılların başında korumacı politikalarla gelişen giyim ve ayakkabı sektörleri, artan rekabetin etkisiyle son on yıldır yerini elektronik, haberleşme, medikal ve optik aletler gibi teknoloji-yoğun sektörlerle bırakmıştır. Tüm dünyada artan talebin ve pazara gösterilen yoğun ilginin bir sonucu olarak, İsrail'de yüksek teknoloji endüstrilerinde faaliyet gösteren yerli ve yabancı firmaların sayısı hızla artmıştır. İsrail'in Ar-Ge alanındaki bu başarısının temel kaynağı, yüksek eğitim düzeyi ve savunma ile ilgili Ar-Ge faaliyetlerine yapılan büyük yatırımlardır. Kimya, plastik ve gıda sanayi ürünlerinin ihracatında ve finansal hizmetlerde de son yıllarda önemli başarılar kaydedilmiştir.

2- İsrail Devleti'nin Dış Ticareti

Doğal kaynaklar açısından yaşadığı kısıtlar nedeniyle İsrail'in ekonomik yapısı petrol ve sanayi ürünlerindeki fiyat hareketlerinden kolayca etkilenmektedir. Nitekim toplam ithalatın %75'ini hammadde ithalatı oluşturmaktadır.

Özellikle Avrupa Birliği ülkelerinin yaşadığı ekonomik kriz ve Amerika Birleşik Devletleri ekonomisindeki durgunluk İsrail'in ihracatını olumsuz olarak etkilemiş, 2014 yılında tekrar normal seyrine dönmüştür.

İsrail'in ihracatındaki gerileme genel itibarıyla bütün sektörlerle ve bütün ticaret ortağı ülkelere yansımış, yalnızca elektrikli makine ve aksamaları, organik kimyasallar ile diğer kimyasal ürünler ihracatında artış tespit edilmiştir. İhracattaki en büyük oransal düşüşler ise petrol ve petrol ürünleri,

metalik olmayan mineral ürünler, tıp ve eczacılık ürünleri ve diğer taşıma ekipmanları sektörlerinde gerçekleşmiştir.

İthalattaki durum da, daha ılımlı olsa da, ihracatta yaşanan gerilemeyle paralellik göstermiş olup; petrol ve petrol ürünleri, elektrikli makine ve aksamları, organik kimyasallar, hazır giyim sektörlerinde ithalat artışları, metalik olmayan mineral ürünler, taşıt araçları, telekomünikasyon cihazları, kağıt ve karton ürünleri ile demir ve demir dışı metaller sektörlerinde ithalat azalışları yaşanmıştır.

İsrail'in diğer ülkelere ihraç ettiği ürünlerin başında, toplam ihracattan aldığı %29'luk pay ile elmaslar gelmektedir. Kimyasallar, elektronik entegre devreler, tedavi-koruma ilaçları, telefon ve telgraf için elektrikli cihazlar ve hava taşıtlarının aksam ve parçaları İsrail'in diğer başlıca ihraç ürünleri arasında yer almaktadır.

İsrail'in başlıca ihraç pazarı %26,9 pay ile ABD ve elmas ticaretinin yoğun olarak yapıldığı Hong Kong, İngiltere ve Belçika'dır. AB ülkelerinin toplam payı yaklaşık %30 civarında olup; Asya piyasalarının da giderek önem kazandığı görülmektedir. Türkiye İsrail'in ihracat yaptığı ülkeler sıralamasında %4 pay ile 7. sırada yer almaktadır.

Ticarette tarife dışı engellerin kaldırılması ile birlikte Çin gibi gelişmekte olan Asya ülkelerine gerçekleştirilen ithalat artış yaşanmış; ABD ve AB gibi geleneksel tedarikçilerin İsrail'in ithalatındaki payları ise hemen hemen sabit kalmıştır. İsrail'in ithalat gerçekleştirdiği başlıca pazarlar ve payları şöyledir: ABD (%11,8), Çin (%8,3), İsviçre (7,2), Almanya (%6,4). Türkiye ise %3,7 pay ile İsrail'in ithalatında 8. sırada yer almaktadır.

3- Türkiye ile İsrail Devleti Arasındaki Ticari İlişkiler

Türkiye ile İsrail arasında imzalanan ve 1 Mayıs 1997 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması'nı takiben, İsrail ile 2000 yılında 1 Milyar Dolar olan ticaret hacmimiz 2014 yılı itibarıyla 5,8 milyar ABD Doları'na çıkmıştır.

Türkiye- İsrail Devleti Dış Ticaret Değerleri (Bin ABD Dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2004	1.315.292	714.143	2.029.435	601.150
2005	1.466.913	804.691	2.271.603	662.222
2006	1.529.158	782.149	2.311.308	747.009
2007	1.658.195	1.081.743	2.739.938	576.452
2008	1.935.235	1.447.919	3.383.154	487.316
2009	1.528.459	1.074.727	2.603.186	453.732
2010	2.080.148	1.359.639	3.439.786	720.509
2011	2.391.148	2.057.314	4.448.462	333.835
2012	2.329.531	1.710.401	4.039.932	619.129
2013	2.649.663	2.417.955	5.067.618	231.708
2014	2.950.902	2.881.262	5.832.164	69.641

2014 / (1-10)	2.496.841	2.403.362	4.900.204	93.479
2015 / (1-10)	2.211.966	1.418.420	3..630.385	793.546

Kaynak: TÜİK

İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Serbest Ticaret Anlaşması

Türkiye ile İsrail arasında karşılıklı mal ve hizmet ticaretinin genişletilmesi yoluyla iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin ahenkli şekilde gelişmesini teşvik etmek; iki ülke arasındaki ticaret için dürüst rekabet koşullarını sağlamak; ticaretteki engellerin kaldırılması suretiyle dünya ticaretinin gelişmesi ve genişlemesine katkıda bulunmak ve Türkiye ile İsrail arasındaki işbirliğini arttırmak şeklinde sıralanabilecek amaçlarla 14 Mart 1996 tarihinde imzalanan ve 1 Mayıs 1997 tarihinde yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında yaklaşık 200 ürüne uygulanan gümrük vergileri kaldırılmış, böylece ihracatımızda ve ithalatımızda önemli oranda artış kaydedilmiştir. Anlaşma metnine Ekonomi Bakanlığı'nın web sayfasından ulaşılabilir.

Diğer Anlaşmalar

Türkiye ile İsrail arasında serbest ticaret anlaşmasına ek olarak; Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması, Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi, Vergi Kaçakçılığının Engellenmesi, Ticari, Ekonomik, Sınai, Teknik ve Bilimsel İşbirliği, Ar-Ge ve Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi ve Metroloji Alanında İşbirliği, Bilimsel ve Teknik İşbirliği, Çevre Sorunlarında ve Doğa Korunmasında İşbirliği, Kültür Alanında İşbirliği, Turizm İşbirliği, Sağlık ve Tıp Alanında İşbirliği Anlaşmaları ve Tarımsal İşbirliği Mutabakat Zaptı mevcuttur.

İhracat Potansiyeli Olan Başlıca Sektörler

İsrail pazarında Türkiye için potansiyel arz eden başlıca sanayi sektörleri şunlardır: ambalaj malzemeleri, beyaz eşya, cam ve seramik inşaat malzemeleri, demir çelik, doğal taşlar, elektrikli makineler ve kablolar, elektronik, elyaf ve iplik, ev tekstili, halı, hazır giyim, ısıtma soğutma ve havalandırma cihazları, inşaat malzemeleri, kağıt karton ürünleri, kimya sanayi, kumaş, mobilyalar, otomotiv ana ve yan sanayi, sofralar ve mutfak eşyaları, temizlik maddeleri.

İsrail pazarında Türkiye için potansiyeli olan başlıca tarım sektörleri ise bakliyat, bisküvi, bitkisel yağlar, hububat, kuru meyveler, makarnalar, sert kabuklu meyveler, şekerli ve çikolatalı mamuller ile yumurta sektörüdür.

İki Ülke Arasındaki Ticarete Yaşanan Sorunlar

İki ülke arasındaki ticari ilişkiler geliştikçe, çıkan ihtilafların sayısı da artmaktadır. Başlıca ihtilaf nedenleri arasında malın kalitesinin beğenilmemesi nedeniyle malın iadesi veya fiyatta indirimle gidilmesi gibi hususlar yer almaktadır. Türk firmalarının İsraili firmalar ile çalışırken, tüm hususların detaylı bir şekilde yer aldığı yazılı bir sözleşme yapmalarında fayda görülmektedir.

Ayrıca, bazı hallerde mal bedelinin tahsil edilememesi gibi durumlarla da karşılaşmaktadır. İsraili firmalar, Türk firmaları arasındaki rekabeti bildikleri için; ihracatçılarımızı “açık hesap” çalışmaya zorlamaktadır. Güvene dayalı olan bu sistemde, alacağın ödenmemesi durumunda hukuki yollara başvurma imkanı olmakla birlikte, tahsilat çok zor olmaktadır. Bu itibarla firmalarımızın muhakkak suretle yazılı anlaşma yapmaları ve “gayri kabili rücu akreditif” ile çalışmalarını tavsiye edilmektedir. Ticaret hacmindeki artışa paralel olarak Türk ve İsraili bankaların her iki ülkede karşılıklı şube açmalarının teşvik edilmesi maliyeti düşürücü bir etki yaratacaktır.

İsrail’de firmaların Ticaret Odaları’na üyeliği zorunlu olmadığından; uyuşmazlık halinde Odalar nezdinde herhangi bir yaptırım uygulanamamaktadır. Uyuşmazlığın ancak mahkeme yoluyla çözülmesi mümkün olabilmektedir. Bu nedenle firmalarımızın sözleşme şartlarını açık bir şekilde belirtmelerinde fayda görülmektedir. İsrailli firmalar yüz yüze iş görüşmelerini tercih etmektedirler. Bu nedenle çok rahatlıkla Türkiye’ye gelebilecekleri gibi, Türk partnerlerini de İsrail’e davet edebilmektedirler.

İsrailli Hukuk Büroları ve Avukatlar hakkında bilgiye <http://www.martindale.co.il> adresinden, İsrail’de yerleşik Türkçe bilen avukatlar veya Türkiye’de yerleşik İbranice bilen avukatlar ile ilgili olarak ise T.C. Tel Aviv Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği’ne başvurulması faydalıdır.

Türkiye ile İsrail arasındaki ticari ilişkilerde karşılaşılan diğer sorunlar şöyle özetlenebilir:

- Et ürünleri başta olmak üzere İsrail’e ihraç edilecek gıda ürünlerinde, Musevi dinine uygunluğu belgeleyen “Koşer Sertifikaları” aranmaktadır. Söz konusu sertifikaların temininde karşılaşılan sorunlar İsrail’e yönelik ihracatımızı olumsuz yönde etkilemektedir.
- İş adamlarımız İsrail’e gitmek için vize almak zorundadırlar. Söz konusu vizenin alınmasına ilişkin prosedürün uzun olması ve bürokratik işlemler gerektirmesi ticareti caydırıcı bir rol oynamaktadır. Ayrıca Batı Şeria ve Gazze Şeridi’ne girişlerde durumun İsrail’e gitmeden önce İsrail güvenlik birimlerine bildirilmesi ve izin alınması gerekmektedir.
- Ülkemizden İsrail’e yapılan ihracatta ağırlıklı olarak deniz yolu kullanılmaktadır. Ancak özellikle soğuk havalı konteynırların temin edilmesinde karşılaşılan güçlükler nedeniyle, bu ülkeye yönelik bozulabilir ürün ihracatımız arzu edilen düzeye ulaşamamaktadır.
- İsrail’e yapılan ihracatta kara yolunun tercih edilmemesinin temel nedeni, İsrailli alıcıların ithal ettikleri malın hiçbir Arap ülkesine uğramadığı yönünde garanti istemeleri ve ancak çok özel durumlarda malın Mısır ve Ürdün’e uğramasına izin vermeleridir.
- İsrail’in özellikle yaş ve kuru sebze-meyve ithalatı izinlerinde, üretim alanlarında zirai karantina denetimi yapılmasını şart koşması ticarete önemli bir teknik engeldir.
- İsrail hükümeti ülkede artan işsizlik gerekçesiyle yabancı işçi sayısına önemli kısıtlamalar getirmiş olup, bu çerçevede çalışma vizesi sürelerini 5 yıl ile sınırlandırmış, yabancı işçi çalıştıran şirketlere “istihdam vergisi” uygulamıştır.

Ekler (Tablolar)¹

Tablo 1 - İsrail Devleti'nin Dış Ticaret Göstergeleri (1.000 ABD Dolar)

	İhracat	İthalat	Denge	Hacim
2004	38.620	40.969	-2.350	79.590
2005	42.770	45.032	-2.261	87.803
2006	46.791	47.834	-1.042	94.626
2007	54.091	56.619	-2.528	110.710
2008	61.337	65.170	-3.833	126.507
2009	47.935	47.362	573	95.297
2010	58.413	59.194	-780	117.606
2011	67.796	73.526	-5.730	141.322
2012	63.140	73.112	-9.972	136.252
2013	66.781	71.995	-5.214	138.776
2014	68.965	72.332	-3.367	141.297

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

Tablo 2 - İsrail Devleti'nin İhracatında Önemli Ürünler (1.000 ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Toplam	63.140.635	66.781.207	68.965.008
'7102	Elmaslar	17.470.158	19.016.214	20.546.575
'3824	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler	2.203.087	4.039.898	4.167.815
'8542	Elektronik entegre devreler	2.828.920	4.075.366	3.910.199
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	4.415.338	3.284.063	3.846.143
'3003	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış ilaçlar (dozsuz)	1.954.412	2.592.055	2.159.992
'8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	2.053.774	1.788.215	1.790.529
'8803	Balon, hava gemisi, planör vb. Diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları	1.576.795	1.865.332	1.534.092
'9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	1.204.886	1.320.870	1.506.474
'3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/üçünün karışımları	1.562.497	1.439.904	1.260.580
'8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	856.748	972.752	1.051.617
'3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici	748.769	754.918	963.394
'9031	Diğer ölçme, kontrol alet ve cihazları, profil projektörleri	1.046.884	1.186.212	939.836
'9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	477.158	607.400	895.495
'8209	Aletler için monte edilmemiş levha, çubuk, uç vb.. (sermetlerden)	766.279	716.571	861.409

'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.041.658	1.030.508	762.453
'8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	625.757	509.203	585.157
'3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	484.540	511.623	541.075
'2902	Siklik hidrokarbonlar	660.077	627.821	479.223
'8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	403.525	413.918	403.623
'3926	Plastikten diğer eşya	219.176	347.275	386.940
'8531	Elektrikli ses/görüntülü işaret cihazları	363.164	369.709	377.086
'9030	Alfa, gama, beta, x ışını, kozmik vb. Işınları ölçen alet ve cihazları	284.507	356.081	367.839
'8424	Sıvı, tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihazlar	348.246	356.688	346.724
'3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	358.076	326.740	326.340
'2853	Diğer anorganik bileşikler; sıvı hava; sıkıştırılmış hava; amalgamlar	341.480	422.203	304.752
'9022	Radyasyonlu cihazlar, x ışınli jeneratörler, tedavi koltukları	371.583	331.906	303.405
'5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş)	269.783	259.929	303.177
'2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	330.091	316.701	293.035
'8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	262.385	260.743	288.055
'6810	Çimentodan, betondan, suni taştan eşya	192.399	221.490	282.941
'3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	366.395	267.038	282.393
'7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	220.184	224.409	274.378
'0804	Hurma, incir, avokado ve guava armudu, mango, mangost (taze/kurutulmuş)	220.131	284.555	271.333
'0709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	304.077	310.417	269.185
'8526	Radar cihazları; hava, deniz trafiğine yardımcı, radyo-kontrol cihazları	103.968	80.489	263.202
'8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	216.607	224.542	259.610
'8802	Diğer hava taşıtları, uzay araçları	108.407	108.606	254.051
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	207.829	221.333	253.498
'8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	158	54.543	246.295
'8543	Kendine has fonksiyonlu elektrikli makine ve cihazlar	293.117	245.847	238.530

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademapp.org)

Tablo 3 - İsrail Devleti'nin İthalatında Önemli Ürünler (1.000 ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Toplam	73.112.080	71.995.022	72.331.780
'7102	Elmaslar	8.225.882	9.014.202	9.301.220
'2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	9.472.040	9.062.483	8.459.613
'8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	2.896.267	3.220.128	4.062.892
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	4.764.196	3.698.796	3.031.850
'8542	Elektronik entegre devreler	2.080.161	1.846.607	1.735.409
'8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	1.463.997	1.450.865	1.642.884
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.321.814	1.471.401	1.363.942
'8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	1.293.530	1.298.308	1.345.939
'2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. Katı yakıtlar	1.463.390	1.157.054	929.082

'8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	434.542	501.946	668.507
'8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	637.076	773.066	613.464
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	548.886	565.856	596.360
'2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	586.605	504.634	537.502
'8803	Balon, hava gemisi, planör vb. Diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları	418.349	382.175	495.463
'9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	392.669	438.700	455.497
'9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	446.062	411.389	448.573
'8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	434.610	409.613	434.391
'1001	Buğday ve mahlut	539.815	447.794	433.476
'8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	383.845	404.455	423.316
'3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	191.456	222.001	422.930
'1005	Mısır	358.861	381.040	406.094
'0202	Sığır eti (dondurulmuş)	418.421	477.187	397.033
'8502	Elektrojen grupları, rotatif elektrik konvertisörleri	605.876	495.760	345.301
'8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	322.785	326.516	341.293
'6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb kösele	300.589	306.803	340.133
'8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	330.378	342.523	338.310
'8802	Diğer hava taşıtları, uzay araçları	148.216	204.849	327.356
'9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	261.331	289.849	324.171
'7213	Demir/çelik filmaşın (sıcak haddelenmiş, rulo halinde)	298.594	340.557	319.844
'3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	294.620	309.577	313.820
'8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	298.106	308.938	294.821
'8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	278.680	285.166	294.441
'7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	266.846	273.706	287.059
'8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	313.814	282.619	285.652
'8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	274.633	295.692	285.561
'6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	198.131	238.519	277.077
'2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	299.251	532.099	255.537
'8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma	686.379	311.731	255.077

	cihazları			
'4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	213.559	242.844	254.858
'7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	250.679	319.525	247.852

Tablo 4 - İsrail Devleti'nin Ülkeler Bazında İhracatı (1.000 ABD Dolar)

Sıra	Ülke Adı	2012	2013	2014
	Toplam	63.140.635	66.781.207	68.965.008
1	ABD	17.523.043	17.505.368	18.573.786
2	Hong Kong	4.882.429	5.378.117	6.129.016
3	İngiltere	3.568.975	3.853.192	3.973.619
4	Bilinmeyen*	2.821.123	3.059.706	3.371.782
5	Belçika	2.929.050	3.117.743	3.299.311
6	Çin	2.758.007	2.886.195	2.792.891
7	Türkiye	1.421.240	2.515.384	2.755.601
8	Hollanda	2.248.714	2.094.879	2.484.702
9	Hindistan	2.460.832	2.237.992	2.202.593
10	Almanya	1.631.071	1.762.169	1.726.840
11	Fransa	1.442.411	1.569.499	1.674.651
12	İsviçre	1.131.091	1.375.497	1.424.628
13	Malezya	763.239	1.457.090	1.375.740
14	İtalya	1.149.577	1.157.492	1.093.395
15	İspanya	1.033.443	1.240.989	1.036.791
16	Rusya	1.053.032	1.036.313	965.420
17	Güney Kıbrıs	904.994	1.126.388	950.670
18	Brezilya	1.130.804	1.041.908	922.097
19	Tayvan	732.041	749.937	798.791
20	Japonya	831.542	727.864	787.657
21	Singapur	624.505	821.569	730.075
22	Vietnam	720.939	678.226	668.994

23	G. Kore	700.672	594.103	627.626
24	Avustralya	594.381	580.639	602.266
25	Kanada	766.911	634.803	587.905
26	Tayland	596.319	535.408	472.092
27	Meksika	452.330	359.661	464.366
28	Yunanistan	195.365	253.420	458.175
29	Kosta Rika	230.894	456.716	390.147
30	GAC	384.385	415.565	314.520
31	Ukrayna	294.422	356.632	298.737
32	Togo	64.336	190.795	279.684
33	Polonya	244.839	214.881	246.718
34	Kolombiya	140.432	207.915	217.961
35	Malta	77.491	364.667	188.144
36	Azerbaycan	129.043	106.226	185.060
37	İsveç	155.545	165.690	182.540
38	Macaristan	188.787	160.781	169.640
39	Çek Cum.	172.419	148.520	168.077
40	Slovenya	149.733	142.830	153.577

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

*Area Nes: Kaynağı Belirtilmemiş

Tablo 5 - İsrail Devleti'nin Ülkeler Bazında İthalatı (1.000 ABD Dolar)

Sıra	Ülke Adı	2012	2013	2014
	Toplam	73.112.080	71.995.022	72.331.780
1	Bilinmeyen*	14.234.843	14.301.853	12.238.512
2	ABD	9.399.851	8.159.492	8.564.065
3	Çin	5.322.251	5.660.266	5.994.138
4	İsviçre	4.054.587	4.397.265	5.189.867
5	Almanya	4.621.142	4.666.311	4.651.256
6	Belçika	3.544.947	3.823.010	3.818.141
7	İtalya	2.779.486	2.692.791	2.784.123

8	Türkiye	2.082.785	2.354.144	2.683.570
9	Hollanda	2.745.472	2.717.506	2.416.737
10	İngiltere	2.602.017	2.421.850	2.334.551
11	Hindistan	1.936.271	2.121.990	2.240.581
12	Hong Kong	1.563.899	1.668.464	2.138.859
13	Fransa	1.687.881	1.548.212	1.561.079
14	İspanya	1.201.940	1.380.966	1.419.370
15	G. Kore	1.657.942	1.510.665	1.354.780
16	Japonya	1.727.483	1.118.836	1.294.013
17	Rusya	819.527	994.552	974.278
18	Singapur	773.476	790.191	868.425
19	İrlanda	1.005.932	935.232	837.912
20	Tayvan	782.203	814.286	814.068
21	Çek Cum.	516.664	534.704	607.073
22	Tayland	528.734	507.076	594.843
23	İsveç	653.099	636.229	521.478
24	Avusturya	310.522	335.401	413.192
25	G. Kıbrıs	964.680	463.488	392.220
26	Vietnam	208.359	294.289	379.953
27	Ürdün	205.379	266.626	378.236
28	Kanada	399.714	408.680	373.101
29	Macaristan	390.294	272.751	304.754
30	Finlandiya	267.489	283.362	284.382
31	Danimarka	234.277	280.840	253.282
32	Polonya	200.648	237.996	244.582
33	Yunanistan	196.802	201.350	229.332
34	Lüksemburg	181.353	242.376	224.006
35	Slovakya	73.536	111.580	207.451
36	Brezilya	190.908	206.787	180.778
37	Norveç	110.530	129.985	178.117

38	Romanya	161.996	163.947	168.111
39	Uruguay	231.728	167.611	160.383
40	Slovenya	127.940	167.418	157.196

Kaynak: ITC TradeMap (www.trademap.org)

*Area Nes: Kaynağı Belirtilmemiş

Tablo 6. İsrail Devleti'nin Ekonomik Yapısı (Milyon Dolar)

	2010 ^a	2011 ^a	2012 ^a	2013 ^a	2014 ^a	2015 ^b	2016 ^b
GSYİH (milyar \$)	234,7	261,8	259,6	292,4	305,7	298,4	320,6
Kişi Başına GSYİH (satın alma gücü paritesine göre)	28.974	30.627	31.957	32.670	33.379	33.626	34.670
Reel GSYİH Artış Oranı (%)	5,4	5,0	2,9	3,4	2,6	2,9	3,3
Sınai Üretim Artış Hızı (%)	7,7	-6,6	3,0	0,5	2,0	3,2	4,6
Tüketici Fiyatları Enflasyonu (ortalama)	2,7	3,5	1,7	1,5	0,5	0,0	2,5
İhracat (FOB; milyon \$)	56.837	64.986	62.784	62.671	63.335	59.605	61.133
İthalat (CIF; milyon \$)	58.213	72.468	71.620	71.078	71.197	62.304	65.134
Cari İşlemler Dengesi (milyon \$)	7.852	3.922	4.534	8.065	13.027	15.101	13.224
Dış Borç (yıl sonu; milyon \$)	111.961	109.351	102.293	101.689	96.990	96.938	97.925
İşsizlik Oranı (yıl sonu)	8,3	7,0	6,9	6,2	5,9	5,1	4,7
Döviz Kuru (YİŞ/\$)	3,55	3,82	3,73	3,47	3,89	3,93	3,77

a: gerçekleşen b: EIU tahmini c: EIU öngörüsü.

Kaynak: Economist Intelligence Unit

Tablo 7 - Türkiye'nin İsrail Devleti'ne İhracatında Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Toplam	1.421.240	2.515.384	2.755.601
'3824	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler	333.679	1.442.296	1.863.436
'3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	143.542	129.072	119.127
'8502	Elektrojen grupları, rotatif elektrik konvertisörleri	39.599	61.889	89.139
'7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	113.313	57.865	67.701
'3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	59.943	73.945	64.603
'2902	Siklik hidrokarbonlar	151.793	160.879	62.739
'4805	Diğer sıvanmamış kağıt/kartonlar (rulo veya tabaka)	37.821	29.702	27.857
'3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	21.320	21.215	25.827
'2510	Tabii kalsiyum; tabii alüminyum kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir	0	0	23.731
'2809	Difosfor pentaoksit; fosforik asit ve polifosforik asitler	16.340	16.296	22.943
'5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş)	24.109	16.977	22.710
'8209	Aletler için monte edilmemiş levha, çubuk, uç vb.. (sermetlerden)	21.743	17.286	19.546
'8424	Sıvı, tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihazlar	26.386	22.468	19.531
'5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	15.538	16.710	14.002
'2917	Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	18.530	20.957	13.708
'0804	Hurma, incir, avokado ve guava armudu, mango, mangost (taze/kurutulmuş)	8.533	10.878	13.023
'9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	10.870	14.526	12.819
'2901	Asiklik hidrokarbonlar	12.080	8.848	12.230
'3105	Azot, fosfor ve potasyum gibi; iki/üçünün karışımları	25.462	24.099	12.150
'9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	10.790	10.623	9.589
'3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	8.580	10.657	9.195
'2853	Diğer anorganik bileşikler; sıvı hava; sıkıştırılmış hava; amalgamlar	11.816	6.055	8.003
'7005	Perdahlanmış cam, levha, yaprak halinde; parlatılmış, cilalanmış	9.019	15.625	7.996
'3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	8.699	6.171	7.786
'8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	3.339	4.630	7.125

'7102	Elmaslar	9.461	7.767	7.083
'1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	10.453	5.575	6.436
'7318	Demir/çelikten cıvata, somun, tavan halkası, vida, perçin, pim vb.	67	4.780	6.298
'8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	5.646	6.217	6.122
'4811	Kağıt/karton, selüloz vatka ve selüloz liften tabakalar	8.067	5.182	6.008
'3206	Diğer boyayıcı maddeler	5.710	6.322	5.965
'8543	Kendine has fonksiyonlu elektrikli makine ve cihazlar	8.079	1.242	5.135
'3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	349	3.371	5.101
'6001	Örme; tüylü mensucat	0	1.320	5.020
'8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	2.842	4.825	4.965
'8542	Elektronik entegre devreler	4.037	6.134	4.902
'8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	4.594	5.249	4.645
'3401	Sabunlar, yüzey aktif organik maddeler	6.383	6.313	4.500
'2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	3.150	4.445	4.458
'8434	Süt sağma, sütçülükte kullanılan makine ve cihazlar	1.645	2.252	4.404

Kaynak: Trademap (www.trademap.org)

Tablo 8 - Türkiye'nin İsrail Devleti'nden İthalatında Başlıca Ürünler (Bin ABD Dolar)

GTİP	Ürün Adı	2012	2013	2014
	Toplam	2.082.785	2.354.144	2.683.570
'8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	210.911	342.060	491.094
'7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	239.587	247.619	257.602
'8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	129.032	136.821	130.567
'7213	Demir/çelik filmaşın (sıcak haddelenmiş, rulo halinde)	53.887	60.403	98.458
'2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	32.759	77.216	92.005
'7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	49.310	54.176	62.976
'8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	58.239	65.628	54.599
'6908	Sırlı seramikten döşeme, kaldırım taşları, şömine, duvar karosu	53.591	51.392	52.374
'7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	13.280	28.084	43.914
'6802	Yontulmaya, inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan hariç)	36.896	39.432	41.758

'3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	25.717	30.585	38.674
'4803	Tuvalet-temizlik kağıtları	25.994	33.210	38.581
'3924	Plastikten sofa, mutfak ve diğer ev eşyası, tuvalet eşyası	19.858	28.271	37.096
'7305	Demir/çelikten diğer tüp ve borular-kaynaklı vb.-çapı>406, 4mm	9.528	5.691	35.972
'8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	33.396	36.127	33.638
'8609	Demiryolu taşımacılığında kullanılan konteynerler	555	2.431	32.027
'7216	Demir/alaşımsız çelikten profil	23.826	22.369	26.590
'3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	23.375	21.360	24.763
'2506	Kuvars (tabii kumlar hariç)kuvarsit	18.844	19.556	24.468
'7408	Bakır teller	23.712	19.052	21.961
'6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	19.977	20.562	20.904
'2523	Çimento	30.370	27.022	19.876
'0407	Kus ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	7.894	11.136	19.358
'6006	Diğer örme mensucat	16.954	19.707	18.035
'6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	17.021	17.073	16.986
'4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	24.861	27.445	16.848
'3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	11.054	12.746	16.633
'8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	16.037	16.809	16.219
'6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet, mutfak bezleri	16.116	18.995	16.122
'9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	11.754	13.850	15.876
'3823	Sınai mono karboksilik yağ asitleri; rafinaj mahsulü asit yağları	10.483	8.983	15.503
'3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	13.546	17.931	15.154
'0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	13.051	13.377	15.094
'6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	11.842	9.739	14.005
'9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	15.955	16.120	13.528
'6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kauçuk iplik=>%5)	12.722	11.422	13.325
'6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	10.916	12.072	12.870
'4819	Kağıt/karton vb. esaslı kutu, kılıf, torba vb. eşya	12.145	13.578	12.377
'7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm.	9.534	13.632	11.871

Kaynak: Trademap(www.trademap.org)